The First Telugu Bi weekly in Andhra Desa The only Telugu Newspaper for H E H The Nizam s Dominions

గోలకొండ పత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములు ప్రకటింపబడును

హైదరాబాదు, (దక్కన్)

సం॥ చందా రూ ౩-౦-౦
అర్ధ ,, ,, ౧-౧౨-౦
విడి ప్రతి కం ౦ ౧ ౪

GOLKONDA PATRIKA

HYDERABAD Dn) MONDAY 18 12-33

ఒక వారము తరువాత ప్రాతపత్రిక కోరినవారి కెవలకు పరిమితి లేదు

సంపుటము ౧౩ } శా॥ శ ౧౮౫౫ శ్రీముఖనామసం॥ పుష్య శు॥ ౨ సోమవారము ౧౮-౧౨-౧౯౩౩ { సంచిక ౯౭

దేవాస్ సంస్థాన వ్యవహారముల నిజస్థితి వివరణము

(పరిస్థితులు తెలిసిన ప్రముఖుడు)

గత ఆదివారములలో దేవాసు సంస్థాన వ్యవహారము లు ప్రకటింపబడుచున్నవి. పత్రికలలో ప్రకటింపబడు విష యములన్నియు సత్యములు కాకపోవుటచే నిజ స్థితిగతులను తెలుపవలసిన యావశ్యకత యేర్పడినది. కావున దేవాసు సంస్థానములోను పొందు చేరి యున్నగు ప్రదేశములలోను జరిగిన సందర్భములను బాగుగా విచారించి ప్రజలకు ఈ క్రింది విషయములను తెలుపుచున్నాను

దేవాసు సంస్థానము వారికిని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము వారికి ని సంధిపత్రముల ద్వారా ప్రత్యక్ష సంబంధము ఏర్పడి యున్న వి. ఆంతరంగిక విషయములలో దేవాసు సంస్థానము స్వతం త్ర రాజ్యము యొక్క హోదా కలిగియున్నది సంస్థానప్రభు వులు పురాతన రాజన్యుల వారసులైయున్నారు మరాటా సా మ్రాజ్యకాలమున గూడ సంస్థానప్రభువులు చాల ప్రాముఖ్య ము వహించియుండిరి

సంస్థానముయొక్క విస్తీర్ణము ౪౪౦ చదరపు మైళ్లు. జనాభా ౮౦ వేలు ప్రస్తుత ఆర్థికమస్థితియందు గూడ సం స్థానము యొక్క ఆదాయము ౭ లక్షల రూపాయలు

సంస్థానమునందు చాలవరకు ఉచితవిద్యా సౌకర్యము కల్పింపబడియున్నను ప్రజలలో నధికభాగము విద్యావంతులు కారు మాల్వా, రాజపుత్రస్థానముల యందలి యితర ప్రజ లవలె సంస్థానప్రజలు శాంతికాములు ఎక్కువ కష్టపడువా రుకారు వ్యవసాయసంబంధమగు తమ పనిపాటలతో వారు సంతృప్తులై యుందురు నగరములలోనే కొద్ది ఉద్యోగియు లో తప్ప తక్కినవారందరు యిట్టివారే.

ప్రస్తుత సంస్థాన పరిపాలకుడు ౨౫ సంవత్సరముల క్రిందట రాజ్యభారమును వహించెను అప్పుడు సంస్థానము యొక్క ఆదాయము ౫౹౨ లక్షల రూపాయలు (ఖాల్సా రెవెన్యూ ౪ లక్షలు మాత్రమే) మైనారటీ పరిపాలనమునం డి ౨౹౨ లక్షల రూపాయల ఋణముకూడ రాజుకు సం క్రమించెను మహారాజు కాలములో ఖాల్సా రెవెన్యూ దా దాపు ౭౹౨ లక్షలవరకు పెరిగెను రెవెన్యూ అసెస్సు మెంటు, వృద్ధిచేయకుండ క్రొత్త పన్నులు విధింపకుండ ఈ ఆ దాయము పెరిగెనని గమనింపదగును అక్ట్రాయి,మునిసిపల్ పన్నులు తగ్గింపబడుటవలన ప్రజలభారము కొంతవరకు తగ్గిన దికూడను ఆదాయము యింత పెరిగినను మహారాజాగారిచే తన యిష్టప్రకారము ప్రత్యేకింపబడదగిన మొత్తము ౨౹౨ లక్షలకంటె హెచ్చులేదు. ప్రస్తుతము, ఆర్థికమస్థితిలో గూ డ, ఖాల్సా రెవిన్యూ ౧౦౦ కి ౬౦ వంతులు పెరిగినను సంస్థా నాదాయములో ౧/౩ మాత్రమే ప్రత్యేకింపబడుచున్నది. మహారాజా పరిపాలనాధికారము వహించినకాలమున నిది ౩/౧౦ వంతులుగా నుండెను. ఇట్లైనను దేవాదాయ, ధర్మా దాయములకు ప్రత్యేకింపబడిన ద్రవ్యముతోబాటు వీని విష యమై గూడ కొందరు ఆందోళన ప్రారంభించియుండుట శోచనీయము

ఈ ౨౫ సంవత్సరములలో దేవాలయములు, ఉన్నత పాఠశాలలు, బాలికా పాఠశాలలు, రాజభవనములమీద ౬ లక్షల రూపాయిలు వ్యయపరుపబడినవి భవన నిర్మాణమున కై ప్రత్యేకింపబడిన ధనములో ౧/౧౦ వంతుమాత్రమే రాజ కుటుంబమువారి భవనములకు వినియోగింపబడినది ఈ సంస్థా నములో నగలన్నియు మహారాజాగారివే. సంస్థానపు నగలని యు, మహారాజాగారి స్వంతనగలనియు దేవాసులో భేదమె ప్పుడును లేదు ప్రస్తుత పరిపాలకునికిగల నగలలో ౫౹౨ భా గము వితంతువులగు మహారాణుల ద్వారా సంక్రమించినవి కొన్ని నగలు కొయన పరిపాలనలో చేయబడినవి. కాని ౨౦ సంవత్సరముల నుండియు రాజకుటుంబములో కలహములు ప్రబలుటచేత నీనగలలో చాలభాగము ౧౯౨౫ సంవత్సరము నాటికే యదృశ్యములయ్యెను. ౧/౪ భాగమే మహారాజా గారి కీ, వారి యువరాజులకును మిగిలెను.

భూములలో జిరాయతి హక్కులు సంపాదించుటకు ౧౨ సంవత్సరములనుండియు ఒక చట్టము అమలులో నున్న ది దీనివలన ప్రజలు లాభముపొందవచ్చును కాని ౩ సంవత్స రముల క్రితము చాల హాయిదాలమీద సజరానాద్రూపమున యిచ్చి సౌకర్యములను చాల కొద్దిమంది మాత్రమే పొంది రి కొన్ని సంవత్సరముల రెవిన్యూను ముందుగానే వసూలుచేసి రనుమాట వాస్తవముకాదు ఇదిగాక ఈ విషయములో ప్రజ లు తమ స్వబుద్ధివలన ఆందోళన ప్రారంభింపలేదు. ఒకచిన్న పట్టణమునుండి దీనికి ప్రసిద్ధముగా కంప్లైంటు ఒకసారి ప్రారంభమయ్యెను సంస్థాన వ్యవహారములలో జోక్యము కల్పించుకొనుటకు యిది తగినకారణము గాదనికూడా తలంప బడెను.

౧౯౨౫ వరకు సంస్థానమునకు ఋణము లేనియుం డెను. సంవత్సరమునంతయును యిప్పటి మొత్తములో మూడవ వంతుమాత్రమే ఋణముండెను. వివాహాదికములవలన నిరత ఋణములు చేయబడెను. సిసులు తగ్గిపోవుటవలనను, పక్క మలో ఋణములు లభింపనందునను కుటుంబ కలహములవ లన రాజకీయఖర్చులు విస్తారముగా పెరిగినందునను యితర సారముగా అప్పులయ్యెను. ప్రస్తుత మహారాజాగారు ఉదారు లైనను మితమును మీరి ఖర్చుచేయువారు కారు. ఆర్థికమా ర్గములను గ్రహింపనివారును కారు. ఈసమయమునందే అను భవశాలియును నొక ఆర్థిక మంత్రి వరణించుట తటస్థించెను. ఆయనతరువాత ఆర్థికమంత్రి ఉద్యోగమునకు వచ్చిన యతడు గూడ సమర్థుడే. చెక్కులు మున్నగువాని ద్వారా యతడు కొంత ఋణము పుట్టించెను కాని సంస్థానముయొక్క ఆ ర్థిక మస్థితి నతడు తొలగింపజాలకపోయెను ఈకారణమున లన యింకొక ఆర్థికమంత్రి నియమింపబడెను. చాలకాలము వరకు నితడుకూడ స్థితిగతులను చక్కబరుపలేదు, తన ఉన్న తాధికారులు మాటిమాటికి తన్ను కోరుచున్నను ఋణదాతల తో నతడు రాజీకూడ పడకపోయెను రాజాగారి కుటుంబము నకు కావలసిన వస్తువులు కొనునప్పుడు బిల్లులలో అసలుధర కంటె యెక్కువ ధరలు వేయబడెను. దానిని తప్పించుటకు అధికారులు ప్రతిక్రియలు చేయరైరి. మొన్న మొన్నటివరకు లె క్కలు సరిగా వ్రాయుటకు బాధ్యులగు అధికారు లేమియు చే యరైరి

౧౧ సంవత్సరముల క్రిందట యేర్పరుపబడిన రాజ్యాం గ విధానము ననుసరించి మహారాజాగారు ఈ ౧౦, ౧౨ సం వత్సరములనుండియు రాజ్యము చేయుచుండిరి ఇందువలనరా జ్యాంగవిధానమును ప్రారంభించి ఆమూలపరచు బాధ్యత హె చ్చుగా కేంద్ర పరిపాలనాసంస్థయగు స్టేటుకౌన్సిలుమీదనుం డెను. ఈ కార్యనిర్వాహక సంఘసభయొక్క స్థిరమైన అధ్య క్షుడు సంస్థానసేవను ౬౦ సంవత్సరములపాటు చేసి వృద్ధులై నందువలన నీవిషమదశయందు దురుసుగా పనిచేయజాలకపో యెను న్యాయపరిపాలనశాఖ మంత్రికూడ నైన ఉపాధ్య క్షుడు తన విధ్యుక్తము ననుసరించి స్థితిగతులను చక్కబరచు టకును అనుచితకార్యము జరుగకుండచేయుటకును సూచనలు గావింపవలసియుండెను కాని యితడట్లు చేయడయ్యెను. ఈ సంఘముయొక్క శాసననిర్మాణ శాఖాధ్యక్షుడు ఈ క్లిష్టసమ యమునందు చాలా జబ్బుగా నుండుటచే తనవిధించిన కా ర్యములను చక్కగా నెరవేర్పజాలడయ్యెను. కావున కేంద్ర పరిపాలనా సంస్థయొక్క అధికారము వ్యర్థమయ్యెను. తెలివితేటలు సామర్థ్యముకల సంస్థానాధిపతి ఈ స్థితిగతు లను చక్కబరచుటకెంతయు ప్రయత్నించెను గాని బ్రిటిష్ ఇండియాయందు అనుభవము సంపాదించిన యుద్యోగియుని నియమించు ముద్దేశ్యము సఫలమగు నవకాశము కలుగలేదు. రాజకీయాశపరములచేత నిపాసార్థ్యమును గాంచి స్థితిగతులను చక్కబరచు వ్యవధికూడ ఆయనకు లేకుండజోయెను.

రాజకుటుంబమునకు కావలసినవానిని సమకూర్చుటకు సంస్థానమునందొక శాఖకలదు. ఈశాఖలో ఒక్క సంస్థా నాధిపతికియొక్క స్వంతఖర్చులుమాత్రమే చేరియుండలేదు ఈ శాఖకగు మొత్తముఖర్చులలో సంస్థానాధిపతికి సూచితభా గము మాత్రమే యగును, ఒక్క సంస్థానాధిపతి ఖర్చుగాక, గుఱ్ఱపుశాలలు, ఏనుగశాలలు మున్నగునవియును కూడ చేరి యున్నవి రాజ్యాంగవిధానము ననుసరించి రాజకుటుంబము నకు సంస్థానాదాయములో 1/3 భాగమే సంక్రమించును. గావున సంస్థానాధిపతి ఖర్చులు నూటికి ౧౦ వంతుకంటె హెచ్చు తక్కువ ఈ ఖర్చులకుగాను నెలకు ౨౦ వేల రూపా యిలు యెన్నడును ప్రత్యేకింపబడి యుండలేదు.

సంస్థానమునందలి యుద్యోగ వర్గసంఘమువారు సంస్థాన మునకు నిలుపలవన్ను సమస్యలకూడా మహారాజాగారి ఔదా ర్యమును యిబ్బంది వ్యక్తిగతమైనటి అయినను తెక్కలయు న్యాయపక్షపాతి దూరదృష్టి యెటువంటిదే ఆర్థిక యిబ్బంద ములలో ఆయన సౌజన్యము వహించుటయందు తటస్థించె ను ఈ ప్రయత్నములకుతోడు శ్రీమహారాజాగారి పోషకుడు వారికి మనఃపూర్వకముగా తోడ్పడెనని తెలుపుటకు సంతో షించుచున్నది నేడు సత్కార్యమైన సహాయము దుర్లభముకాదు ఈ బద్ధకంకణులైయుండెను.

౧౯౨౪ సంవత్సరములో దేవాస్ రాజకుటుంబ కలహ ములు తీవ్రరూపము దాల్చెను, మహారాజాగారితో విమనస్క ము కలిగిన ప్రతిపక్షియు, ఆయన పెద్దభార్య పెద్దకుమారుండె ను. ఆ సంవత్సరమున ఆమె తనకుమారుని వెంటదీసికొని అప్ప టినుండియు దేవదాస్ సంస్థానాధీశ్వరుని దూషణ నిరంతర ము చేయబడుచు వచ్చెను. ఇందువిషయమై దేవాస్ సంస్థా నాధీశ్వరుని నిర[illegible] [illegible] నాటకము ముగిసి నట్టుల బ్రిటిష్ సర్వాధికారులు తలచిరి. మహారాణిగారు వా రి కుమారుడు యెడతెగక చేయుచువచ్చిన దూషణను బ్రిటి షువారు అంగీకరింపనుగూడలేదు. పరంపరగా సంస్థానముయొ క్కయు సంస్థానాధిపతియొక్కయు మిత్రులగు బ్రిటిషువారు ఆ సమయమున తమ మిత్రత్వమును ప్రకటించి, దూషణ నెం తమాత్రమును సరకుగొనలేదు. అపద్ధతి యిష్టమైనంత వ్యాక్యము గుటలేదు.

ఈ యుదంతము ముగిసినను మహారాజాగారి స్నేహము నకును, హక్కులకును భంగకరముగా పరిణమించినది. ఇందు వలన ప్రస్తుత సమయమున కుటుంబ స్థితిగతులలో కల్లోల ము కలుగునని కొందరు భయపడుచున్నారు

బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు చేసికొనిన సంధులు, ఒడం బడికలు స్వయముగా సంస్థానాధిపతులతోడనే. ఈసంధులు సంస్థానాధిపతుల జీవితకాలములో వర్తించి ఆయన మరణా నంతరము వారి వారసులతోడను చేసికొనబడినట్లు పరిగణిం పబడును.

ఒక సంవత్సరమునుండియు ఆర్థిక ఇబ్బందులను కా రణమువలన బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికిని సంస్థాన పరిపాలన కును తీవ్ర వివాదము జరుగుచున్నది. విచారణసంఘము నియ మించు ముద్దేశము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి కలిగియుండె ను రాజకీయముగు పరుషాభులకై సంస్థానమువారు చేసిన సూచనలను చేనివి తగురీతిని విచారింపలేదు

ఈ స్థితిగతులవలన రాజాగారిమనస్సు ఆందోళనా పూ రితమయ్యెను కొంతకాలమునుండియు వారి దేహారోగ్యము గూడ చెడెను. కావున ఆరోగ్యమును బాగుపరచుకొనుటకు ను, శాంతముగా సంస్థానాభివృద్ధికి మార్గముల నాలోచించు కొనుటకును మహారాజాగారు తీర్థయాత్రకై బయలుదేరిరి. తన సంస్థానప్రజల ఆర్థికాభివృద్ధికై ఉపాయము అరయుటయును వివాహసంబంధములు కుదుర్చుటయును గూడ మహారాజాగారి సంకల్పములై యుండెను.

గత అక్టోబరు మాసమునందు మహారాజాగారు దక్షిణ దేశమునకుబంచి చిన్ననగరమునుండి రామేశ్వరము పోటాదు కారులమీద పోవ సంకల్పించుకొనెను అక్కడక్కడ మజి లీలలో బారిపీజంట్లు యేర్పాటులను చేసిరి మహారాజాగారు సపరివారముగ త్రివాండ్రము చేరునప్పటికి వ్యాధిగ్రస్తములగ వారి యారోగ్యము సంపూర్ణముగ చెడెను' విశ్రాంతులగు వైద్యుల సహాయము నవసరమయ్యెను అక్కడికిపోండు, చేరిద గ్గరయనియు. చికిత్సకుతగిన స్థలములనియు విచారణవలన తె లిసెను విదేశాంగమంత్రియు, ప్రధాన కార్యదర్శియు నప్పు డిక్కి త్రివాండ్రము రానంగున నొందు, చేరితో యేర్పాటుచే యుటకుగాని, ముందుగ తమయనుష్యులను పంపి తగినవసతు లు కల్పించుకొనుటకుగాని వ్యవధి లేకపోయెను. ఈయుద్యో

గిరియు మిత్రులైన ఎవరు వచ్చి, యొక్క మహారాజాచే వివరించబడిన మాటలను వారు చేరి మహారాజా గారు చేరిన ఈ సంఘటన చేరి మహారాజాగారి యంతటివారని తమకు తెలియునని వారి సైన్య వ్యవహారముల ఇంగ్లీషు వారి కలిగియున్న నిరాకరణముయు క్రమముగా సంపూర్ణాధికారము అవసరమునియు పాలనాధికారముగూడ చేసెను. మహారాజాగారు పొందు సరిలో నిజమైన మేల్కొలుపు కలిగించినట్లు తెలిసి కార్యముల లేదియు. దేవాస్ సంస్థానమునందు పరిపాలన భారమును నిర్వహించుచున్న వారికి ఈ విషయము తెలిసి వారికి తెలియజేయవలసినదిగా కోరబడెను. పొందు దుర్నీతి చేయవలెనవరకు మహారాజాగారి దృష్టియంతయు ప్రస్తుతమునకు సంబంధించిన సంస్కరణలు తెచ్చునది. అనేక కొత్త యేర్పాటులుగూడ చేసికొనుచుండిరి. చాలకాలము నుండి జబ్బుగా నుండుటవలన ప్రాణములు దక్కవాయని మహారాజాగారు సందేహపడుచుండిరి. ఇన్ని యాలోచన లుండుటవలన దేవాస్ సంస్థాన పరిపాలనా నిర్వహణమునకై మంచిపేర్పాటులు చేయుటకవకాశముయొక్కను అవస యెల్లనుయు ఫలితములు పలువిధముల ఊహాలు చేయు చుండిరి. సంస్థానమునుండి వెడలిపోవునప్పుడు నిశ్చితమగు అభిప్రాయము లేమియు మహారాజా గారికి లేకుండెను. తరువాత తలస్థిరించినవన్నియు కేవలము దైవికముగా మాత్రమే.

మహారాజాగారు పుదుచ్చేరి చేరిన రెండువారములలోగా దేశములో తీవ్రమగు రాజకీయమార్పులు కలుగునని సూచనలు కనబడెను. మహారాజాగారు తక్షణము సంస్థానమునకు తిరిగి రావలెనని కోరబడెను. కాని యిప్పటిస్థితిగతులలో మహారాజాగారు సంస్థానమునకు వెళ్లుట వీలులేకపోయెను. కావున నవంబరు ౧౦ తారీఖున బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తమ పొలిటికల్ ఏజంటుద్వారా సంస్థానముయొక్క పరిపాలనాధికారమును గైకొనిరి. అప్పటికి మహారాజాగారు తన ప్రభుత్వమును అనగా స్టేట్ కౌన్సిలును రద్దుచేసియుండెను. సంస్థాన పరిపాలనమునకు నవంబరు ౧౦ తారీఖుకు పూర్వము యెవ్వరు బాధ్యులుగా నుండిరో తరువాతగూడ వారే బాధ్యులుగా నున్నారు. సంస్థాన పరిపాలనము నిర్వహింపవలసినవారు పూర్వము యెవ్వరు తలంపబడుచుండిరో వారు మహారాజాగారికి బదులు బ్రిటిషుఏజంటుకు జవాబుదారీ వహించవలసియుండుట సమర్థులుగాను, తగినవారుగాను తలంపబడుచున్నారు.

దేవాసు సంస్థానాధిపతి చిన్న జమీందారుకాడు. అస్వరాజులు పరిపాలించు దేశమునుండి ఆయన చేరవచ్చుట యందేమి. దేవాసు సంస్థానాధీశ్వరుడు సంపూర్ణాధికారము లుగల మహారాజా ౧౫ తోపుల గౌరవమును పొందదగిన సంస్థానాధీశ్వరులతో నతడు సమానుడు. ఆయన చదువుకొన్నవాడు విజ్ఞాని. రాజకీయ విషయములలో మంచి పరిజ్ఞానము కలవాడు. ఉన్నతాశయములను భావములును మంచి యలవాటులు కలవాడు. వీనికితోడు మహోన్నతవ్యక్తిత్వముగూడ వారికిగలదు. కావున రాజకీయముగా నెట్టికష్టదశ సంప్రాప్తమైనను ఆయన బెదురువాడు కాడు.

(ఆంధ్ర పత్రిక)

మ. ఘ. వ. నిజాం సంస్థానపు రైల్వే

ప్రకటన

పెద్దలైనుమీద నగర సమీపపు బండ్లరద్దు

౧౯౩౩ జనవరి ౧ తేది సోమవారమునుండి సికింద్రాబాదుకున్ను, హైద్రాబాదు పెద్దలైనుకున్ను మధ్యనడచు నెం. ౭౭ మరియు ౭౮ రైలు బండ్లు రద్దుచేయబడును.

(ఆజ్ఞచేత)
ఎన్. ఇ. విలియంస్
ఏజంట్ ట్రాన్స్‌పోర్టేషన్
సూపరింటెండెంటు మరియు
చీఫ్ కమర్షియల్ మేనేజరు.

సికింద్రాబాదు
౨౯ డిసెంబరు ౧౯౩౨

పల్లెటూరి ప్రజలనివేదనము

చందూరు సప్తాహము

మహోత్సాహముతో జరుగుచుండుట

[ఒక విలేఖరి]

ఇచ్చట మార్గశిర బ ౫ గురువారమునుండి సప్తాహము జరుగుచున్నది. స్థానిక వర్తకసంఘమువారు ఈ సప్తాహమునకు ముఖ్యకారకులు అని తెలియుచున్నది. చుట్టుపట్లులనున్న అరుట్ల, మంచాల మొదలగు స్థలములనుండి యనేక భజన సమాజములవారు వచ్చి భజనలో వంతులవెంట పాల్గొనుచున్నారు. దేవాలయమునందు ప్రతిదినము అవిచ్ఛిన్నముగ పురాణము జరుగుచున్నది. విద్వాంసులగు శ్రీ శాస్త్రివ్యాసులాచార్య సంస్కృత భాగవతము జదివి పురాణము చెప్పుచుండగా మరియొక విద్వాంసుడు మధ్యమధ్య విశేషాంశముల బోధించుచుండెను. చుట్టుపట్టుల గ్రామస్థులు వేలకొలది వచ్చిపోవుచున్నారు. భజనమంటపము అందముగా వివిధ వర్ణములగు కాగితములతో నిర్మింపబడినది. గ్రామమునందు క్రొత్త దుకాణములు వచ్చినవి. ప్రతిదినము నాల్గువేల జనులకు జాతిమత వివక్షత లేకుండ అన్నము పెట్టుచున్నారు. సహస్రావధానము చేయుటకై బ్ర. శ్రీ. జంధ్యాల సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రులవారు వచ్చియున్నారు. మొత్తముమీద గ్రామమునందు అద్భుతమైన చంచలనము కానవచ్చుచున్నది. ఎచ్చట చూచినను జనులు గుంపులు గుంపుగా గానవచ్చుచున్నారు.

ఈ సందర్భమున హైద్రాబాదునుండి శ్రీయుతులు మాడపాటి హనుమంతరావు వి. నరసింహారావు, బొజ్జము నరసింహులు వేంకటరామయ్యగార్లు ప్రత్యేక మోటారులో వచ్చిరి. ,, బాలికల ఉన్నత పాఠశాలకు ద్రవ్యసహాయము కార్యనిర్వాహకులగు శ్రీయుతులు మంత్రి నీలయ్య, నారసింహారెడ్డిగార్లు కోరిరి. అయినను పరిస్థితుల ప్రత్యేకదశనుబట్టి ప్రస్తుతము సాయము లభించజాలదనియు చిల్లుచు ఫాల్గున మాసమున తప్పక ద్రవ్యసహాయము చేసెదమని వర్తకసంఘములతో నాలోచించి శ్రీ నారసింహారెడ్డిగారు వాగ్దానమొసగిరని తెలిసినది.

ఈ సప్తాహమునకు మొత్తము ఏడువేల రూపాయిలు వ్యయమగునట. దీనివలన జనసామాన్యమునందు కొంత యుత్సాహము మతభక్తి కలుగుననుట నిజమేకాని ఆర్థికబాధలు మిక్కుటముగా నుండిన ఈకాలమున దేశీయ విద్యాసంస్థలు ద్రవ్యలోపముచే నశించునను భయము కలుగుచున్న ఈకాలమున ప్రజల ద్రవ్యమును సదుపయోగమునకు వచ్చుటకు ఎన్నియో మంచిమార్గములు కలవు. ఎట్లైనను యాచించిన స్త్రీవిద్యాసంస్థకు సహాయ వాగ్దానము లభించుట గొప్ప విషయము.

భువనగిరి గ్రంథాలయము

దప్తరము పట్వారిగారి వశమున నుండుట

(స్వకీయ విలేఖరి)

భువనగిరి ౯-౩-౪౩

గ్రంథాలయ సభ్యులయొక్క అనేక ప్రయత్నములపై ఉపాధ్యక్షులైన ఎ. వి. పటేల్‌గారు నిలయము తాళము తెరచి సభ్యులకు వశపరచిరి. కాని గ్రంథాలయ దప్తరముమాత్రము శ్యామరావు పట్వారిగారు ఆటంకబెట్టియుంచిరి. ఈ గ్రంథాలయమును హరిజనులకు పాఠశాలకై ఉపయోగించవలయునని వారి యాలోచనయట. నిలయమును వశపరచినందులకు పటేలుగారిపైన కోపపడిరట. దప్తరము అడుగబోయినవారిపై తమ పట్వారి హోదామునుచూపి బెదరించుచుండిరట. గ్రంథాలయము లుంచకూడదట. అస్పృశ్యతా నివారణకు ప్రయత్నము చేయవలయునట. అన్నివిధముల సౌకర్యములు గల గ్రంథాలయమునే నడుపుకొనలేనివారు అస్పృశ్యతా నివారణ మెట్లుచేయుదురో తెలియదు. ప్రస్తుతము గ్రంథాలయమును మాత్రము నూతన కార్యదర్శిగారు ప్రతినిత్యము తెరచి దీపమును వెలిగించుచున్నారు.

మదర్సాలో క్రొత్తఏర్పాటులు

ఇచ్చటి సర్కారి బడిపిల్లలను ఈలోపల సాయంత్రము ౧౦ ౬ లేక ౬॥ కు విడచుచున్నారు. రోజు నడుమట లోనే అరఘంటపోవును ఇల్లుచేరువరకు ౭ గంటలగును. చిన్నపిల్లలకు చాల కష్టముగా నున్నది. మదరసా చాల దూరమునందుండుటచే పిల్లల తల్లిదండ్రులు చాలఆందోళన పొందుచున్నారు.

కమలాపురంలో హత్య

జిల్లా గుల్బర్గాలోచేరిన కమలాపురములో కోచర్ల సాయన్న అనువానిని ఎవరికిని తెలియని ఒక యువకుడు చంపినాడు. పోలీసువారు తెలుసుకొనుచున్నారు.

బీ. హనుమంతరావుకు రావలసిన బాకీ!

నల్లా ఖర్చు బాబతు రూ ౧౬౦౦

ఉత్సవములో తహసీల్దారుగారి నిగ్రాని

యాదగిరిగుట్ట వార్తలు

(ప్రత్యేక విలేఖరి)

ఉత్సవము:—ఇచ్చటి ఉత్సవము ఎప్పటి వలె జరిగినది. తహస్సిలుదారుగారు నిగరాని చేయుటకై వచ్చి గుట్టక్రింద డేరావేసికొనిరి. వారి యిలాకా మనుష్యులు పైనయుండిరి. పండితులు మొదలగువారు వచ్చి సత్కరింపబడిరి.

ఆదాయవ్యయములు :— ఉత్సవములో మొత్తము కానుకలక్రింద రు ౧౬.౪ లు, గల్లాడబ్బాలో రు ౨౭౫ లు, ఇతరవిధముగు ఉత్సవ ఆదాయము ౧౬౦౦ లు అనియు తెలిసినది. ఈ విధముగా ఉత్సవదినములలో మొత్తమురాబడి రు ౨౧౬౪ లు అయినది. ఉత్సవము ఖర్చులు రు ౩౬.౦౦ లు అయినవట. పైకము తక్కువపడి నందున రు ౧౨౦౦ లు అప్పుతెచ్చి పనిజరిపినారట.

నిగరాని:—నిగరాని ఆరంభమైన సంగతి పత్రికాపాఠకులకు తెలిసియే యున్నదికదా! నిగరాని ఆరంభమైనప్పుడు దేవాలయ సంబంధమైన వస్తువులపట్టిక వ్రాసుకొన్నారు. ఏయేసామగ్రిపైన దేవత పేరుకలవో అవి దేవాలయమువిగాను, పేరులేని పాత్ర సామ్మ్రులు హనుమంతరావుగారి విగాను నిర్ణయముజరిగినది. గల్లాడబ్బాను సర్కారవారి తరఫుననే చూచుకొనబడు చుండెను. నిగరాని ౫ బహమన్ ౧౩౪౩ ఫ నాడు సమాప్తమైనది.

మల్లీహనుమంతరావుగారు:—ఆనాటినుంచిమల్లీనిగరాని హనుమంతరావుగారి దైనది. గల్లాడబ్బాకు తహసీలువారు సీలుచేసినారు. ప్రభుత్వాధికారి లెక్కలడిగినప్పుడు తక్కిన విషయములలో ఒకవిషయము నల్లా [నీటిగొట్టము] పెట్టించినబాబతు ఖర్చు ౧౬ వేలు అయినదనియు దానిలో ౧౨ వేల రూపాయలు తనకు దేవాలయమునుండి వసూలైనవనియు మిగత ౪ వేలు తనకు రావలసి యున్నవనియు చెప్పినారట, దేవాలయపు ఆమదని గతసంవత్సరము ౨౬ వేలు ఉండెననియు, ఖర్చు ౨౫ వేలు అయినదనియు చెప్పినారని వదంతి.

భోగము:—ఈసంవత్సరములో ౨౧ వైశనివారమునాడు పల్లాభోగము చేయించిరి. ఎందుచేతనో వంటచేయునపుడు ఇంటికి నిప్పంటుకున్నదట కొంతనష్టమైనది. గతసంవత్సర భోగము ౧౫ సేర్లే చేయించిరట ఈసారి ఎక్కువ భోదార్యము చూపబడినవి కాబోలును! ఈసారి ఉత్సవములో గల్లాడబ్బా లెక్కలు తీయుట ఏర్పాటు బాగుగా నుండలేదని కొందరు యాత్రికులు తలంచిరి! ఎందుచేతనో! భోజనము లడ్డూలతో దివ్యముగా జరిగినవి.

ఉపన్యాసములు:—వచ్చిన పండితులలో శ్రీయుతులు మడికొండలక్ష్మయ్యగారు, ఆదినారాయణశాస్త్రిగారు, శరగోపాలాచార్యులు (సికింద్రాబాదు) ముఖ్యులు వీరుఉపన్యసించుచు పందర్భశుద్ధిలేని ప్రసంగములు శ్రీవామననాయకుగారినిగూర్చి చేసిరట! అదియొక లెక్కలోనిమాట కాదు! సర్వాధికారులగు హనుమంతరావుగారి వలన లాభముపొందగోరు విద్వాంసుల విద్వత్తు వామననాయకుగారిని నిందించుటయందు ఉపయోగ పడకపోతే మరెందు కక్కరకువచ్చును! దీనివలన మెట్టిబాధయులేదు. ఈపండితులు నాయకుగారింటికి సంభావనకు వచ్చిననాటి ముచ్చటగదా! అనాడు ఎట్లుండునో "నాటికొక్కదైవములేడా!"

విచారకరము:—ఉత్సవదినములలో ఒకనాడు గుండ్లపల్లికాపురస్థుడగు పద్మినీ సాలీపిల్లవాడు ౧౬ ఏండ్లవాడు గుండములో జారిపడిచనిపోయినాడట. సాయంత్రమువేళ! రాత్రి ౮ గంటలకు పంచనామవగైరా జరిగినది.

మహాజరు [సంఘవిజ్ఞప్తి]:—ఒకమహాజరు చాలమంది యాత్రికుల దస్తకతులతో, వీరకాయలహనుమంతరావుగారి సుగుణగణములను స్తుతించుచు వీరినే ఎల్లకాలము ఉండవలసినదని తహస్సీలుదారిగారివద్దకు పంపబడినదట, వీరకాయలు వచ్చుచున్న దినములలో పత్వారి నిగరాని భారము జరుచున్న దినములలో హనుమంతరావుగారినే ఉంచవలసినదని యొక మహాజరుపోవడములో ఆశ్చర్యము ఎంతమాత్రములేదు!

తాలూకదారుగారు:—౧౦ బహిమన్ నాటివరకు అవ్వలు తాలూకదారుగారు ఇచ్చటికివచ్చెదరని ప్రతీతి ౮—౯ తారీఖులలో ఇచ్చటికివచ్చి, లెక్కల వివరములను పరిశీలించు, తారీఖున, హనుమంతరావుగారి మీాది షికాయతుల విచారణ జరిపెదమనియు తాలూకదారుగారు ఇదివరకే వ్రాసియుండిరి. ఆపనికొరకై వారువస్తారు కాబోలును. షికాయతు చేసినవారికి కూడా ఇదేమంచి సమయము. హైదరాబాదులో వారికి వీరికి చెప్పుకొనుటకంటె తాలూకదారుగారి యెదుట పడితేనేమంచిది! మహాజరు దాఖలుచేసిన అభిమానులుకూడా హాజరువుంటే సత్యము బయటపడగలదు.

నాజము సా॥ :—ఉమూరె మజహబి నాజము సా॥ గారివద్ద ఈ దేవాలయముయొక్క ఏర్పాటులు సర్కారువారి నిగ్రానీలో ఉంచుకొని మంచికమిటీయొకటి ఏర్పరచ వలసినదనియు, హనుమంతరావుగారి వారిషికాయతులు విచారించ వలసినదలన్ని కొందరు పెద్దలవలన దాఖలు అయినది. దాని వివరములు తెలిసికొని తగిన ప్రతీకారము చేయుటకొరకు హనుమంతరావుగారు హైదరాబాదువచ్చి పనిచేయుచున్నారనియు తెలిసినది:

పర్యవసానము.—తాలూకదారుగారియనుగ్రహమువలన వెనుకటి లెక్కలసంగతి ఎట్లావున్నా ఈసం॥ర ఉత్సవపు ఆదాయవ్యయములుసరిగా తేలినవి. ముందు స్థిరమైన ఏర్పాటులు కమిటీ ద్వారా జరుగునని అనుకొనుచున్నారు: హనుమంతరావుగారి భాగ్యము ఎట్లుండునో చూడవలసియున్నది.

శాకాహారము

మాంసము తినరాదు

(యముడు).

ఎప్పుడు ఏవ్యాసము వ్రాసినను చాలుసై దయ్యాదులమీద మేలు లేనిపక్షమునందు చూచి సంతోషించువాండ్లుండరు. చిత్రగుప్తుని పరిశీలించినది గోలకొండపత్రికలో ౬ం సంఖ్య కయుండు మాంసము తినవచ్చునా లేదా? యని ప్రశ్నించుచు వచ్చినని నిరూపించినారు. నిరూపించుటయే గాదు కొందరు చర్చకు దిగినచో వారిచేతనే మెప్పించెదనని పందె ము పలికినారు ఆహా ఎంతసాహసము ఎంతగర్వము. హిందూ జన సంఘమునందు శీర్షికము ముఖ్యమైనది. ప్రస్తుత పరిస్థితుల కర్మం కాలక్షేపమైనది. ఇందు ఆశ్చర్యమేమియు లేదు.

శీర్షికములోని రెండు ముఖ్యకారణములను మా చిత్రగుప్తుడు వ్రాసిపెచ్చినాడు అదేయును ముఖ్యకారణము తే.

మొదటిది భూతదయ, భూతదయలేనిచో మానవుడు మానవుడే కాడు.

౪ం. ఊరుపిచ్చులు తపములు సద్వ్రతములు తుల్యములై భూతదయకు నహింసా పరమోధర్మ యంటంచని పరమశాస్త్రములు చెప్పిన పలుకులు వినవో॥

భూతదయకు మించిన పరమధర్మము మరొకటి లేదు మానవుడు మాంసాహారి కాడు. మాంసాహారులైయుండిన చో పెద్దపులివలె గోళ్ళు కోరలుగాని — కాకి ముక్కు, గద్దలవలె కఠినమైన ముక్కుకాని మరియేయితర అవయవములుగాని జంతువుల చీల్చుకొని తినుట కనువగునట్లు భగవంతుడు సృష్టించి యుండును.

పురాణములగోడవ లేవదీసినాడు, మా చిత్రగుప్తుడు మాంసాహారులగు జీవులకు పురుషాంగమును నోట బెట్టి అను పింపబడియు కల్పాంతమువరకు నరకించి పోటుపోయి చుచుండుటయును ప్రత్యక్షముగా మా చిత్రగుప్తుడు యమునికొలువునందు చూచుచుంట లేదా? తానే గరుడపురాణమును చూచి పాపపుణ్యము లకు తగిన శిక్షలను వ్రాయుచుండునే.

తనవద్ద ప్రత్యక్షము జరుగుచుండుదానిని వదలి భారతమును లంకించుకున్నాడు, పోని భారతములోని గాథలనే చూతము.

అణిమాండవ్యుడు బాల్యమున తూనిగలకు ముండ్లు గ్రుచ్చి యాడుకొనినపాపమునకు ప్రాయశ్చిత్తముగా కొరత వేయబడుటయు, తరువాత యమునిదర్శించి నాకిట్టి శిక్ష విధించుటకు కారణ మేమని యడుగుటయు జరిగిన కారణమును చెప్పగానిది బాల్యమందు చేసిన తప్పునకు శిక్ష విధించుట తగదని శపించి శూద్రయోనియందు జన్మింపుమని శపించుటయు, యముడు విదురుడై పుట్టుటయు చిత్రగుప్తునకు తెలియదా తెలియనిచో భారతములోని ఆదిపర్వమునగల అణిమాండవ్యుని కథను చదువుము

శీర్షికములోని రెండవ కారణము పరస్పర భేద నివారణము మాంసాహారులకు శాకాహారులకును వాదములేకుండుట, ముఖ్యముగా అయితే శాకాహారులనే మాంసాహారులుగా చేయ మార్చరాదు ఎక్కువ మంది మాంసాహారులేగదా యని మా చిత్రగుప్తుని వాదము. అయితే లోకములో ఎక్కువ మంది వ్యభిచారులున్నారు. తక్కువమంది పతివ్రతలున్నారు. ఏకపత్నీవ్రతులును గలరు. వీరినందరిని వ్యభిచారులుగ మార్చవలెనా? మద్యపానము చేయువారు మనదేశమున నూటికి ౯౦ మందిగలరు. తక్కిన ౧౦ మందియును కల్లు త్రాగవలెనా? సత్యవంతులకంటె అసత్యవంతులు ఎక్కువగలరు. వీరందరు అసత్యవంతులు గమ్మనియెదమా, వింధ్యమైన లోకదూషితమైన మానవధర్మమునకు విరుద్ధమైనవన్నియు దురాచారమైన ను సర్వరీతుల దీనికి సంఖ్యాభేదముతో పనిలేదు. కొలదిమంది యాచరించునదైనను అందరిలో ప్రవేశపెట్టవలసినదే, శాసింపతగినదే ఆచరింపవలెను చేయవలసినదే

పూర్వకాలపు క్షత్రియులు మాంసమునుతినినారు. గనుక ఇప్పుడును తినవలెనని మా చిత్రగుప్తుని వాదము. అతిరథ మహారథులు మహావీరులు దిగంబరులైయుండెడివారు తరువాత ఆకులను ధరించుచుండెడివారు తిమ్మటి నారబట్టలు ఉన్నిబట్టలు ప్రత్తి బట్టలు నూలుబట్టలు, పట్టుబట్టలవరకు దిగివారు గదా ఆహారమునందును మార్పులు కలిగినవి, అవి ఋతుకాలములు గడచినవి. ప్రస్తుతకాలమున పరమమ పవిత్రమైన మాంసాహారము మానివేసి క్రమముగా అభివృద్ధియే ధ్యేయమని కొలదిమంది ఒక్కొక్కటే మానవలెను. చివరకు దిగినది తరువాత మానవధర్మము మానవులందరికి వ్యాప్తి చెంది, జ్ఞానము, ఆత్మవిద్య, బ్రహ్మచర్యము, ఆలోచించినచో మాంసాహారము అహింసకు భంగము కలిగించునదియు సాత్వికగుణమును నశింపజేయునదియు బ్రహ్మచర్యమునకు భంగము కలిగించును బ్రహ్మచర్యమునకు ధైర్య సాహసాదిగుణములు గలుగజాలవు ఇది యున్నియు దృష్టియందుంచి యేపెద్దలు మాంసమును నిషేధించినారు. మానవులు తమకు ధర్మమార్గము కలిగియున్నవన్నియు శాస్త్రసమ్మతము. గలవియున్నవి, పుల్లి, ఇచ్ఛలి, అల్పము, ముల్లంగి, ఉల్లి, పల్లి, తిరక్యాయ, గోంగూర మున్నగు శాకాహారములన్నియు నిషేధింపబడినవి.

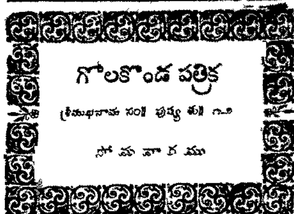
మాంసాహారమును వర్జించినయట్టి హిందువులు పిరికిపందలు కాలేదటా? ఎవరు వర్జించిరి ఏలోలదిమందియో బ్రాహ్మణులను. వైశ్యులను తప్ప ఇందుమించు తక్కినవారందరు మాంసాహారులేగదా? వారి వెలగపెట్టిన ఘనకార్యములేవి సంఘములో మాంసాహారమందు ప్రసిద్ధికెక్కినవారేదా? వారికీ ఆంగ్లజాతులకు లొంగియుండవలెయును? వారికి ధైర్యసాహసము లేకపోలేదు. మా చిత్రగుప్తుని విరోధమును దృష్టియందుంచి పోరాడిగాని చిత్రగుప్తా! తెలుసుకొనుము. రక్తము దూకి, పోరాడియున్నాడోయి! శాకాహారి యగుట చేతనేనా? మాంసముతినకనే కాబోలు దుర్యోధనుడు మడుగున దాగినది. హనుమంతుడు, వాలి, సుగ్రీవుడు, అంగదుడు మున్నగువారు మాంసాహారులు కారే, వారికి కార్య, ధైర్య సాహసములు లేకుండెను? అరి ష్టనేమి మహామహుల ఆహింసా కర్మయందు శాకాహారియు నగు గాంధీమహాత్ముని ధైర్యసాహసములు బోఅర్ యుద్ధము నందు తిరుపట్టి ఏ రెడ్డిగారికిపున్నవి? అద్భుతసమాచారములు శాకాహారులేగదా? వారికున్న ధైర్యసాహసము మాంసాహారులకు లేవే! జర్మను రాజ్యమునకు డిక్టేటరుగాయున్న హిట్లరుగారు శాకాహారియన్యును పన్నినయా యుద్ధములందు ఆరితేరినవాడే దీనికేమందువు.

ఇంతవరకు విఖ్యాతులగు శ్రీ సురవరము ప్రతాపరెడ్డిగారు మాంసభక్షకులే వారి ధైర్యసాహసములు, విద్య విజ్ఞానము ఒకరికి తీసిపోవునవి కావే?

మాంసమువలన ధైర్యమును శాకములవలన పిరికితనమును గలుగునవుట పిచ్చియూహ, నిజము విచారించిన బ్రహ్మచర్యమువలన కలుగును.

చిత్రగుప్తా! ఖబర్దార్. ఇకముందిట్టి పిచ్చివ్రాతలు వ్రాయకుము. జాగ్రత.

—

౨౦౦౦౦ రూపాయీలు స్వాహా!

ఉస్మానియాయూనివర్సిటీ స్కూళ్ళకుగాను ఇంగ్లీషురీడర్లను సిద్ధము చేయుటకై స్పెయిట్ దొరవారికి పదివేలరూపాయీలిచ్చుటయు వారు తమ తెలివికొలది రీడర్లను సిద్ధముచేయుటయు అవి తృప్తికరముగా లేనందున మరల పది వేలరూపాయీలు యిచ్చి టర్నరుదొరవారిని వ్రాయగోరుటయు సంభవించినదని వినుచున్నాము. ఈవార్త నిజమేఅయిన మనవిద్యాశాఖవారిని కొనియాడ జాలము.

సుమారు ౯౦ లక్షలు విద్యపై ఖర్చుపెట్టుచుండినను విద్యాస్థితి మనరాష్ట్రములో చీమనడకతో వృద్ధియగుచున్నదంగతి వినుచునేయున్నాము ఇంతగొప్ప మొత్తముఖర్చు పెట్టియునేల యపేక్షణీయమైనఫలము లభింపలేదని అందరు నాశ్చర్య పడుచున్నారు. కారణమేమనగా ద్రవ్యము చాల భాగము యిట్టియనర్థ మార్గములలో వ్యయముచేయుటయే యుండవచ్చునని తోచుచున్నది.

బ్రిటిషుఇండియాలో మాయెరిగినంతవరకు కంపెనీవారు— మెక్మిలన్ లాంగ్మెన్ వంటివారగు—ప్రత్యేకగ్రంథకర్తలను వ్రాసినగ్రంథములను వరనీయ గ్రంథములుగా నంచుచున్నారు. గ్రంథకర్తకు కంపెనీవారికి గ్రంథము లెక్కువగానమ్ముడుబోవుటయే లాభము. యూనివర్సిటీవారికి యేమిన్ని ద్రవ్యనష్టముకానిదే వారికిలాభము. అనేకగ్రంథకర్తలు ప్రతివిషయమపేక్షింపక తాము వ్రాసిన గ్రంథములను టెక్సు బుక్కుకమిటీ సభ్యులవద్దికితీసికొనిపోయి వారినిప్రాధేయపడి తమగ్రంథమును పఠనీయగ్రంథముగా నేర్పాటుచేసికొనుచున్నారు. కాని మనరాష్ట్రములో పరిస్థితులు "ఉల్టా" ఉన్నవి. యూనివర్సిటీ వారేగ్రంథములను ప్రాధేయ పడుచున్నారు. మొన్న మొన్ననే ఆంధ్రయూనివర్సిటీవారు చారిత్రిక నవలను వ్రాయించుటకై నోటీసు యిచ్చి ఉత్తమ గ్రంథమునకు ౫౦౦ రూపాయీలు మాత్రమే బహుమతి యిత్తుమని ప్రకటించిరి. అప్పుడే డజన్లకొలదిగ్రంథకర్తలు గ్రంథములు వ్రాసిపంపినారు. అదేప్రకారము యితర పఠనీయగ్రంథములనుగూడ ఆంధ్రయూనివర్సిటీవారు అతిస్వల్పమొత్తములనిచ్చి వ్రాయించుచున్నారు.

మనరాష్ట్రములో యితర విధములగూడ ద్రవ్యము వ్యయము చేయబడుచున్నది. ఫలండర్ హైమెన్స్పత్రికకో వెలకొలదిరూపాయలనిచ్చి యా పత్రికయొక్క స్పెషల్ నంబరులనుకొని పిల్లలకుచితముగా పంచిపెట్టుచున్నారు.

యిట్టివిషయము లనేకములుకలవు. విద్యాశాఖవారికనైనను యిట్టియనవసర వ్యయముచేయక బ్రిటిషిండియా యూనివర్సిటీల ననుకరింతురని కోరుచున్నాము.

గాంధిమహాత్ముని సంచారము

౧౯-౨ పైసల దానము!

గాంధిమహాత్మునికి జబల్పూరుసంచారములో తీరికలేకుండ పనిలేకుండెను. డిసెంబరు ౪ వ తేది వారుబహిరంగసభలలో ఉపన్యసించిరి. ౫వ తేది గొప్పనాయకులతో సంభాషించిరి. ౬ వ తేది మరడ్లనారాయణగంజ, బోరెలాలను దర్శించిరి. ౭ వ తేది హరిజన వభ్యలలోను స్త్రీలసభలలోను ఉపన్యసించిరి. ఆరోజే ఖద్దరుభాండారును స్వదేశీ మ్యూజియమును దర్శించి ౫ నిమిషములలో వేయిరూపాయల గుడ్డలను అమ్ముడుపోవునట్లుచేసిరి. లియోనార్డుథియలాజికల్ కాలేజిలో క్రైస్తవసభలో ఉపన్యసించిరి. హరిజనులను క్రైస్తవమతములోచేర్చుకొనకుండ వారిఉద్ధరణకై ప్రయత్నింపవలసినదని గాంధిగారు క్రైస్తవులను కోరిరి.

౭ వ తేది జబల్పూరువదలి గాంధీగారు సాహోపూరునకు వచ్చి ౮ వ తేది ఉదయము హోషంగాబాదు చేరిరి. అచటనొకహరిజనవసతిగృహములోఉండి అక్కడిఏర్పాట్లను హరిజనుల ఆర్థికస్థితులనుచూచి చాలానంతోషించిరి. ౯ వ తేదిమధ్యాహ్నము ఖండ్వాచేరి అచటఅఖిలభారతచరఖాసంఘశాఖను ప్రారంభించిరి. గాంధిచౌకులోవారికి మునిసిపల్ కమిటీవారును జిల్లాకౌన్సిలువారును వినతిపత్రములనర్పించుకొనిరి. రూ ౨౫౦౧ లున్న రూ ౧౦౦౦ లున్న ప్రత్యేకము సమర్పింపబడెను. గాంధిగారచ్చట ఉపన్యాసముగూడా చేసిరి. సాయంకాలము వారు బర్హాన్పూరుకుపోయి అచటనొకసభలోమునిసిపల్ కమిటీయొక్కయు హరిజనులయొక్కయు వినతిపత్రిములను రూ ౭౦౧ లను గ్రహించిరి.

ఇచ్చటనుండి బర్హాన్పూరునకువచ్చి ఆదా త్రిహోషంగాబాదుగుండా ఝాన్సీకవెళ్లిరి. భూపాలులో డిసెంబరు ౯ ఉదయము ఒకసభలో ఉపన్యసించిరి అక్కడ అంజుమన్ పర్షర్ దేన్ యొక్కయు, భోపాలుసంస్థాన ప్రజామహాసభయొక్కయు, విద్యార్థిసంఘముయొక్కయు, వినతిపత్రముల నందుకొనిరి మరియు వారికి ద్రవ్యముకూడ సమర్పింపబడెను

అంజుమన్ ఫర్జర్ దేన్ వారు ౧౯-౨ పాయీలు గల సంచిక నొకదానిని గాంధీగారికీయగా వారు ఇట్లు చెప్పిరి:

"ఇది ఎవరో తెలివిగల బాలురు చేసినపని. మీరు పైసల సంచిలో నూర్లకొలది రూపాయలను ప్రోగుచేసి యుండవచ్చును. మీరట్లు చేసెదరని నే నాశించుచున్నాను. మీరట్లు చేయనిచో నేను నవాబుసాహెబుగారితో చెప్పి మిమ్ములను బ్రిటిషు యిండియాలోకితరిమివేయించెదను. అక్కడమీకు మా అనుభవము ఒంటబట్టును. అప్పుడుగాని దోవకు రాజాలరు." దీనితర్వాత గాంధిగారు ఢిల్లీకపోయిరి ఢిల్లీలో విద్యార్థుల వలన ౧౦౦ రూపాయలను పొందిరి.

డిసెంబరు ౧౧౼౧౨ తేదులలోగాంధిగారు బహిరంగ కార్యములలో దేనిలోగాని పాల్గొనక హరిజనపత్రికకు వ్యాసములను వ్రాయుచుండిరి.

డిసెంబరు ౧౩ నాడు గాంధిగారు ఢిల్లీలో చాందిచౌకులో సనాతనులతో ౪ గంటసేపు మాట్లాడి ఢిల్లీకి ౯ మైళ్ల దూరములో నన్న అన్మన్పూరు అను పల్లెకుపోయి సనాతనులందరు అమ్ముకాయల కొరకు ఏర్పాటు చేసిన సభలో ఉపన్యసించిరి. అక్కడ గాంధిగారికిచ్చిన కానుకలు మొదలగువాటిని వేలము వేయగా రూ ౨౫౦ లు వచ్చెను.

డిసెంబరు ౧౪ వ తేది గాంధిగారు స్త్రీల సభలో నొకదానిలో ఉపన్యసించిరి. వారికిచ్చిన రెండు వినతిపత్రములను వేలము వేయగా యాభయి లును, రూ ౧౫౦ లును వచ్చెను. ఇంకా కొందరు సామానులు సొమ్ములు వేలమువేయగా రూ౧౫౦౦ మొదటిమొత్తములో కలిసి ౧౫౦౦ వచ్చెను. మరియొకచో హరిజనులు వినతిపత్ర మర్పించిరి. దానిని వేలమువేయగా రూ ౨౫౫ లును మరియొకరి వినతిపత్రమును వేలమువేయగా రూ ౧౦౦లును వసూలయ్యెను.

గాంధిమహాత్ముడు ౧౪ వ తేది సాయంకాలము ౭౪ గంటకు గ్రాండు ట్రంకు యెక్స్ప్రెసులో ఢిల్లీవదలిరి.

గాంధిమహాత్ముడు డిసెంబరు ౧౬ ఉదయము బెజవాడచేరిరి. అక్కడ స్టేషన్ ప్లాటుఫారము మీద జనము క్రిక్కిరిసి కనిపెట్టుకొనియుండిరి. వారివల్ల గాంధిగారు రూ ౨౦౦౦ లను పొందిరి. తర్వాత నాగేశ్వరరావు మొదలగువార్లతో కలసి చుట్టుప్రక్కల కొన్ని గ్రామాదులను సందర్శింపగా రూ ౮౦౦ కొన్ని నగలుకూడ లభించెను.

కేసముద్రములో మహాత్ముడు

మహాత్మ గాంధిగారు ది 15-12-33 తేదిన బెజవాడకుబోవు సందర్భమున కేసముద్రమువద్ద రాత్రి 4 గంటలకు కొంతమంది పురజనులు హరిజననిధికి సహాయముచేసిన వివరములు.

కేసముద్రముం స్టేషన్మాస్టరు యం. భానుమూర్తిగారు విలువగల సీలము ఇచ్చిరి.

బంగారురాళ్ల వుంగరమును యిరుకుళ్ల వీరభద్రరావు (వరంగల్) గారు ఇచ్చిరి.

యింకా యితరులు వారివారి ఇష్టానుసారము (ద్రవ్యము నిచ్చిరి)

ఇట్లు
ఒకరు

సవరణ

ఈసంచికలో ౪ వ పుటలో రెండవ శీర్షికయందు సంఖ్య "౧౨౦౦"అనిగాక రూ"౪౦౦" అని యుండవలెను.

స్థానిక వార్తలు

ఉస్మానియా కళాశాల పరీక్షలు

బహూకృతుల ప్రదానము

సన్ ౧౯౩౨-౩ వ. పరీక్షలయందు ఫలితముగ యీ దిగువ విద్యార్థులకు బహుమతి ప్రదానము మహారాజా బహద్దరు సర్ కిషన్‌ప్రసాదుగారి అధ్యక్షతతో ౧౬-౨ బహమన్ సన్ ౧౩౪౨ ఫ. ౪.౩౦ గంటలకు జరుగగలదు. కావున యీదిగువవారు ౧౦ బహమన్ తేదివారం ౩ గంటలకు (లియాఖతు మంజిల్‌కు) రావలసియుండును. ఏలన ముందు జరుగబోవు విధులు ముందుగానే తెలుపబడును.

మతము బి. యే. (సీనియర్)

౪. మహమ్మదు యఖిసిద్దిఖ్ బి యే [జూనియర్]
౩. మహమ్మదు బదురొద్దీన్ సిద్దిఖి [యింటర్ మేడేటు]
౧. హసన్ మొయ్యొద్దీన్ సిద్దిఖి [అవ్వలు జూనియర్]
౪. మహమ్మదు ఉస్మాన్‌ఖాన్ [దువ్వం యింటర్ మేడేటు.
౭. సయ్యదు మహమ్మదు సాదఖు [దువ్వం]

సాయన్సు యం. యస్. సీ. (చివర)

౧. మహమ్మదు అబ్దుల్ ముజీదుఖాన్ [అర్బి]
౨ శ్రీనివాస అయ్యంగారు [వైద్య]
౪. గులాంజీలాని [కేమియా]
౫. హబీబుల్లాఖాన్ [తారీఖు]

ఎం. ఏ, యం. యస్. సీ. (ప్రారంభం)

౯. సయ్యదలీహుసేన్ రజ్వీ [ఉర్దు]
౮ మిర్జా మహమూదులీబేగు [తారీఖు]
౫. సయ్యదు వహీదుద్దీన్ (ఫల్సఫా)
౧. మహమ్మదు అబ్దుల్ రహీం [వైద్య]
౩.౨. భీమయ్య [కేమియా]

బి. యే. సీనియర్

౫౩. రాఘవేందర్‌రావు [మొత్తములో అవ్వలు]
౫౪ సి కిషన్‌రావు [ఇంగ్లీయము]
౬౩. మహమ్మదు అజంఖాన్
౫౩ రాఘవేందర్‌రావు సైన్సు. గణితము,
౬౩ మహమ్మదు అజంఖాన్ మతము-అఖలాఖు

బి. యే. (జూనియర్)

౭౧. కే. వెంకటరాంరావు [మొత్తములో అవ్వలు]
౩. మీర్ జాహదలికామిల్ మొత్తములో [దువ్వం]
౧౪ మహమ్మదు కాదరుహుసేన్ [ఫార్సి]
౫౭ శ్రీనివాసరావు [సంస్కృతము]
౩. మీరుజాహదలి కామిల్ [ఉర్దు]
౭౧. కే వెంకటరాంరావు [తెలుగు]
౨౪ అంబాదాసురావు పాఠక [మహారాష్ట్రము]
౪౨. గోవిందప్రసాదుగౌడ్ [తారీఖు]
౫౨. సయ్యదు నఖీఅలీ [మాష్యతు]
౪౦. వెంకటరావు [కుమరాన్యాతు]
౫౨. సయ్యదు నఖీఅలీ [మతము]
౪౭. బి. రంగారావు [అఖలాఖు]

బి. ఎస్. సి. (జూనియర్)

౩౯ నజరుమహమ్మదుఖాన్ [మొత్తములో అవ్వలు]
౪౭ సయ్యదలిషబీర్ ఖాద్రి [దువ్వం]
[illegible] కృష్ణయ్య [వైద్యము అవ్వలు]
[illegible] మహమ్మదుఖాన్ [జామెట్రిరు ఉసలు]
[illegible] అబ్దుల్ ఫజల్ సయ్యదు మహమ్మదు నదీముఖాద్రీ
[illegible]

౩౦ వి. కృష్ణయ్య [అఖలాఖు]

ఇంటర్ మేడేటు (సీనియర్)

౨౨౦ అలీఅకబరు [మొత్తములో అవ్వలు]
౨౨౧ అబ్దుల్ హమీదుఖాన్ [మొత్తములో దువ్వం]
౨౨౦ అలీఅకబరు [ఇంగ్లీయము దువ్వం]
౨౨౦ అలీఅకబరు తలిమ్మలో అవ్వలు.
౨౨౧ అబ్దుల్ హమీద్‌ఖాన్] మొత్తములో దువ్వం]
౬౦ టి. వి శర్మాచార్య [సాయన్సు మతము అవ్వలు]
౪౭. మహేందర్‌రాజసంకేన (సాయన్సు గణితము [దువ్వం]
౨౨౧ అబ్దుల్ హమీదుఖాన్ [మతము]
౨౦౯ శ్రీనివాసరావు [అఖ్‌లాఖ్]

ఇంటర్ మేడేటు (జూనియర్)

౯౧. యం. భీమారావు [మొత్తములో అవ్వలు]
౩౭. సత్యప్రకాశ [మొత్తములో దువ్వము]
౭౯. యస్. కోదండరాం [అంగ్రేజి అవ్వలు]
౧౪౪ సుప్రూరుఅహమదు మజాదీ [అవ్వలు]
౧౪౨ మహమ్మదు అబ్దుల్ వహాబు ఖురేషీ [దువ్వం]
౯౧ యం. భీమారావు [సాయన్సు- గణితము [అవ్వల్)
౩౭. సత్యప్రకాశ. [సాయన్సు లెక్కలు దువ్వం]
౪౦ మహమ్మదు అబ్దుల్ రషీద [మతము]
౪౯. గురుబక్షుసింగు [అఖ్ లాఖ్]

ఎల్. ఎల్. బి. (చివర)

౧౩ సయ్యదుగౌసు మొయ్యొద్దీన్ రజ్వీ మొత్తములో [అవ్వలు]
౧౯. సయ్యదు మహమూదుఅలి [మొత్తములో [అవ్వలు]

ఎల్. ఎల్. బి. (ప్రారంభము)

౩. యిస్మాయల్ అహమదు మినాయి [మొత్తములో అవ్వలు]
౧౫. మహమ్మదు రహమతుల్లా [మొత్తములో [దువ్వము]
మహమ్మదు అబ్దుల్ మజీద్ (ప్రథమభాష జర్మని)
సయ్యదు ఫజలుల్లా (ప్రథమభాష ఫరాన్సేసి)

చింతపులుసు లెక్చర్ అబద్ధమట

కొన్ని స్థానిక సంచికలలో ఉస్మానియా కళాశాల ప్రొఫెసరుగారి చింతపులుసు లెక్చరును గురించి వ్రాయబడి యుండెను ఆదిఅంతయు కల్ల' ఇటువంటిలెక్చర్ యెప్పుడు వారిచ్చియుండలేదు బాలురు తమపనులనుబట్టి పరీక్షలో నే గ్లానపడుదురు శ్రీ ప్రొఫెసరుగారి చింతపులుసు లెక్చరువలన ను జరిగియుండవచ్చునని పాఠకుల తలంపు.

రాకపోకలు

౧-౨ బహమన్ శుక్రవారం ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ, హైదరాబాదు క్రికెటు టీముబారు ఉదయము ౭ గంటల ౨౦ నిమిషములకు ఎక్స్‌ప్రెస్‌ద్వారా ఉత్తర హిందుస్థానమున కెళ్లుచున్నారు.

హైదరాబాదు ౧౦ బహమన్ రోజు ౧౧-౪౫ గంటలకు హీల్ రొక్కలున్న యమీనుస్సల్తనతు మహారాజా బహద్దురుగారు రవీంద్రనాథ ఠాగూరుగారి దర్శనార్థమై గెస్టు హౌసుకు వెళ్లిరి

డాక్టరు రవీంద్ర ఠాగూరుగారు

మహారాజా బహద్దరుగారి స్వాగతము

౧౦ బహమన్—రోజు సాయంత్రము ౫.౪౫ సమయమున మహారాజా బహద్దురుగారు డాక్టరు రవీంద్రనాథ ఠాగూరుగారికి టౌన్‌హాలు ఎదురుగా వున్న చమన్‌లో స్వాగతమిచ్చిరి స్వాగత సమయమున యీ దిగువవారుకూడా ఉండిరి —

సర్ అక్బర్ హైదరీగారు, నవాబు వలీఉద్దౌలా బహద్దరు, నవాబు మిర్జాయారుజంగు బహద్దరు, నవాబు నాజరుయార్‌జంగు బహద్దరు, నవాబు సదీఖీయార్‌జంగు బహద్దరు, నవాబు మసూహుజంగు బహద్దరు, నవాబు అక్బర్‌యార్‌జంగు బహద్దరు, రాజాబహద్దరు రాయె విశ్వేశ్వర్‌నాథ్ గారు, రాజా బహద్దరు పండిత గిరిరావుగారు, నవాబు హోషంయారుజంగు బహద్దరు, రాజాబహద్దరు వెంకట రామారెడ్డి గారు, మౌల్వీ అబ్దుల్ రహిమాన్ ఖాన్‌గారు, నవాబు రహ్మతుయారుజంగు బహద్దరు, నవాబు నసురు నవాజుజంగు బహద్దరు, మౌల్వీఖాన్ ఫజల్ మహమ్మదుఖాన్‌గారు, మౌల్వీ మహమ్మదు హుసేన్ సాII జాఫరీగారు, మౌల్వీ సజాదు మిర్జాసాII గారు. మౌల్వీ అలీ అక్బరుగారు, మౌల్వీ గులాం మహమూదు ఖురేషీగారు, మౌల్వీ సరమతు అలీ సాII గారు, మౌల్వీ అబ్దుల్ రజాకు సాII గారు హెచ్. వి. ఎస్. నవాబు బహద్దరు యార్‌జంగుబహద్దరు, మౌల్వీ సయ్యదు అహమదు మొయ్యొద్దీన్‌గారు, మౌల్వీ అహమదు అరఫ్‌సాII గారు, మౌల్వీ హాషము అల్వీ సాIIగారు, మౌల్వీ అబ్దుల్ రహిమాన్ సాIIగారు, మౌల్వీ ముజప్ఫర్ ఉద్దీన్ సాIIగారు. శ్రీయుత అరావముద అయ్యంగారు, రాజా షామ్‌రాజరాజవంత బహద్దురు, లెప్టినెంటు కర్నలు అమీర్ సుల్తాను సాII గారు, మౌల్వీ మహమూదు అలీ సాIIగారు ఉండిరి.

రాకపోకలు

ప్రొఫెసరు ఖాదరుహుసేన్ ఖాన్ సాII మాలుమాతు శాఖ నాజంగారు మదరాసు యూనివర్సిటీ సెనేటులో పాల్గొను అభిప్రాయముతో మదరాసునకు వెళ్లినారు.

డాక్టరు రవీంద్రనాథ టాగూరుగారి-ఉపన్యాసము

డాక్టరు రవీంద్రనాథ టాగూరుగారు ౧౫ బహమన్ రోజు సాయంత్రము ౬-౧౫ గంటలకు టౌనుహాలులో ఉపన్యసించెదరని చాలామంది పురజనులు హాలులో సకాలముగా చాలి యుండలేదు. స్త్రీ పురుషులు పర్యాలుగా చేరుచుండిరి. ౭ గంటలకుండే జనులు హాలులో నిండియుండిరి. ఇంతలో డాక్టరుగారు మహారాజా బహద్దరుగారు, సర్ అక్బర్ హైదరీగారు హాలులో ప్రవేశించిరి. చప్పట్లచే ౫ నిమిషములవరకు హాలు నిండియుండెను. డాక్టరుగారు వల్లని వస్త్రములతో నుండిరి, డాక్టరుగారికి మిక్కిలి సమీపమునందే మహారాజా బహద్దరు, సర్ అక్బర్ హైదరీగారి కూర్చునుటకు ఏర్పాటు చేయబడియుండెను. మహారాజా బహద్దరుగారు డాక్టరుగారిని గురించి కొంతవరకు ఉపోద్ఘాత మిచ్చినతర్వాత శ్రీ డాక్టరుగారు యిదివరకు వ్రాసియుంచిన తెలుగు ఉపన్యాసమును చదివిరి. అది యీవిధముగా ఉండెను.

ఈ ఉస్మానియా కళాశాల ప్రారంభమునను తెల్పుమనాకు ఈకళాశాల ప్రారంభసమయమును జ్ఞప్తికి తెచ్చుచున్నది చాలా కష్టములతో గెలిచి యీరోజు కళాశాలలను తీసేమి క్కిలి పెరుగుచున్నది

ఉద్యోగ విషయములు

ఈదిగువనున్న సూభేదారులను, మార్పువారు

(౧) మౌల్వీ అబ్దుల్ కాసిమ్ ఖాన్ సాహెబ్ సూభేదారు ఔరంగాబాదుగారు, వరంగల్లుకు (౨) శ్రీయుత దారాబ్ జీ వ పూనే చీనాయి సూభేదారు (వరంగల్లు)గారు మెదకుకు (౩) నవాబు ఫీఘర్ జంగు బహద్దురు సూబె మెదకుగారు ఔరంగాబాదుకు.

మౌల్వీ అబ్దుల్ కాసిమ్ ఖాన్ సాహెబ్‌గారు ౧౮ బహమన్, సన్ ౧౩౪౫ ఫ నుండే వరంగల్లుయొక్క పదవిని పొందగలరు. శ్రీయుత దారాబ్జీ ౨౬ బహమన్ సన్ ౧౩౪౫ ఫ నుండే మెదకుయొక్క పదవిని పొందగలరు నవాబు ఫీఘర్ జంగు బహద్దుర్ ౩౦ బహమన్ వ పదవిని పొందగలరు.

౧౮, మఖ్దూ. ౩౦ బహమన్ వరకు, తాలూక్దారుగారు జిల్లా ఔరంగాబాదు నాయబు స్వగాబ్ నాయబు సూభేదారుగా ఉండగలరు.

సహాయ్యము

మౌల్వీ సయ్యదు సాలెహాబన్ వహ్హాదు యూసిఫ్‌గారి పెర ౧౫౦ రూపాయీలు సహాయ్యము చేయుటకు బాబేహుకూమతుమంచి అజ్ఞయినది.

సరస్వతీబాయిగారికి ౧౫౦ రూపాయిలకు సహాయము చేయుటకు అజ్ఞయినది

సయ్యదు అబ్దుల్లా గారికి ౧౫౦ రూపాయీలు సహాయము చేయుటకు మంజూరీ అయినది

శ్రీయుత్ బ్రహ్మానంద రావు హెడ్ క్వార్టరు సబ్ యిన్స్పెక్టర్ కోత్వాలి జతే వల్లగొండగారు పింఛనుపై తొలగుచున్నందున [౧౫౫౫లోగారు ప్రారంభంనుండి] వీరికి నెల ౧ కి ౫౦ రూపాయీల ౧౧ అణాలు పింఛను మంజూరీ అయినది

మౌల్వీ మిర్జాగులాం మహమ్మదు బేగు సాహెబ్ తాలూక్దారు [మహబూబునగరు]గారు ఒక నెల సెలవు తీసుకొనుటవల్ల వీరికి బదులు శ్రీయుత రాజా ధర్మకరను బహద్దుర దువ్వం తాలూక్దారు మదదుగారు మొఅతమింగాను మున్సరిమీగా నియమించుటకు అజ్ఞయి ఉన్నది.

మౌల్వీ మహబూబ్ దీన్ ఖాన్ సాహెబ్ మవ్వం తాలూక్దారుగారు ౬ మేమాహ సన్ ౧౩౪౭ ఫ నుండి బహమన్ ఖతంవరకు సెలవు పైపోవుటకు అజ్ఞయినది

ఉస్మానియా కళాశాల ఒహాలునుతిసభ

౧౨ బహమన్ రోజు సాయంత్రం ౪-౩౦ గంటలకు హిజ్ ఎక్సలెన్సీ యామీనుస్సుల్తనత్ మహారాజా బహద్దరుగారి అధ్యక్షతక్రింద సదరు కళాశాల బహసనులు భాగించుటకై లియాఖతు మంజిల్‌లో సభ జరిగెను. లియాఖతు మంజిల్ అంతటను అందమైన విస్తృతులను అంటించబడియుండెను. వివిధములగు రంగులతో ఝుండాలను కట్టబడెను సభకు గొప్ప గొప్ప సర్కారి మెంబరు ఉద్యోగస్థులును, గడచిన సంవత్సరం విద్యాభ్యాస మొనర్చిన బాలురును మొదలగువారలచే సభ నిండియుండెను. అందులో సర్ అక్బర్ హైదరీ. నవాబు సర్ అమీన్‌జంగు బహద్దరు, నవాబు మిర్జా యార్జంగు బహద్దరు, నవాబు జీవన్ యార్జంగు బహద్దరు, నవాబు మసాహబు జంగు బహద్దరు నవాబు జలాలుజంగు బహద్దరు, నవాబు కామిల్ యార్ జంగు బహద్దరు, మౌల్వీ సయ్యదు మహమ్మదు హోదీ,

నవాబు అక్బర్ యారుజంగు బహద్దరు, నవాబు జాకీర్ యార్ జంగు బహద్దరు, నవాబు నవీరుజంగు బహద్దరు, నవాబు మహమ్మదు యార్జంగు బహద్దరు, మౌల్వీ మొహమ్మదు అలీఖాన్, మౌల్వీ ఖాన్ బహదూర్ మహమ్మదు ఖాన్ మౌల్వీ మహమ్మదు ఆకా సుభాన్ లెప్చాయి కర్నల్ అమీర్ సుల్తాన్ మౌల్వీ మహబూబు అలీఖాన్, శ్రీయుత అప్ప రావు, రెడ్డి, మౌల్వీ సజ్జదు మిర్జాసాహెబ్, మౌల్వీ అలీ అక్బర్ గారున్ను సంపాదకులను పేరుకొనదగు మహమ్మదు సహీఫా మొదలగువారలు గలరు. భగవంతుని ప్రార్థనచేసి సభ ప్రారంభింపబడెను. తరువాత మౌల్వీ అబ్దుల్ రహమాన్ ఖాన్ సాహెబ్ ప్రిన్సిపాలుగారు సంవత్సరపు రిపోర్టు చదివిరి బహుమానములు పంచిపెట్టిన తరువాత మహారాజా బహద్దరుగారు భగవంతుని ప్రార్థన ఒనర్చిరి అనంతరము అందరును విందులో పాల్గొనిరి.

శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయ వార్షికోత్సవము

వైవార్షికోత్సవము గురువారము [14-12-33] సాయంకాలము ఆరున్నర గంటలకు జరుపబడెను. దివాన్ బహద్దూర్ అరావముదయ్యంగారు అధ్యక్షత వహించిరి. కార్యదర్శి నిలయపు కార్యనివేదికను చదివెను. ఆటుపైని ఆంధ్రయువజన సంఘమువారు సంగీతపు కచ్చేరి జరిపిరి. పిదప 'పల్లెటూరి పాఠశాల' యను హాస్యరస ప్రధానమగు నాటకమునందలి హాస్యరసప్రధానమగు నాటకమునందలి ముఖ్య యంశము ప్రదర్శింపబడెను. అధ్యక్షుని అంత్యోపన్యాసము తరువాత కార్యదర్శి కృతజ్ఞతావందనములతో సభ ముగిసెను. నిలయమందిరము ప్రేక్షకులతో క్రిక్కిరిసియుండెను

వార్షికోత్సవము తరువాత ఎన్నికలుజరుపుట కేర్పాటు చేయబడియుండెను. కాని అప్పటికే కాలాతీతమైనందునను, నిలయసభ్యుల నియమితసంఖ్య యుండనందునను, ఎన్నికలు నిలుపచేయబడినవి.

ముప్పదిరెండవ వార్షిక నివేదనము

నివేదిక సంవత్సరమున నిలయ పరిపాలనము శ్రీ. శ్రీ రాజా నాయని వెంకట రంగారావు బహద్దరు, జమీందారు మునగాలగారు అధ్యక్షులుగ నుండిన కార్యనిర్వాహకవర్గము వశమున నుండెను.

నివేదిక సంవత్సర ప్రారంభమున ౨౧౯ సభ్యులుండిరి సంవత్సరములో క్రొత్తగా ౧౨ మంది చేరిరి. ౧౨ మంది చాలించుకొనిరి సంవత్సరాంతమందున్న సభ్యులలో ౨౮ మంది స్త్రీలు.

నిలయపు సొమ్మునుండి ౧౮ ఆంధ్రభాషా పత్రికలు తెప్పించబడుచుండెను. నాలుగు ఆరువు ఆంగ్ల ఉర్దూ పత్రికలు దానము చేయబడుచుండెను నివేదిక వత్సరములో ౨౩ పుస్తకములు కొనబడెను, ౫౯ గ్రంథములు దానమువల్ల లభించెను.

౧౯౩ సభ్యులు ౪౧౫౫ గ్రంథములను చదివిరి సంవత్సరారంభమున రూ ౪౬౯-౧-౧౧ నిలువయుండెను.

సంవత్సరములో రూ ౨౦౬-౬-౬ ఆదాయము రూ ౭౯౪-౧-౬ లు ఖర్చయ్యి రూ ౩౦౦-౨-౬ లు నిలువ యుండెను.

అదాయములో చందాలవలన వచ్చినదే అత్యధికం ౦ చేప్పవలసినది. ఆదాయములో పూర్వవర్షములకంటే చందాదారులవలన వచ్చినది రూ ౩౧౧ లు తక్కువవచ్చు చందాలకంటె చాలా అధికము.

ఎస్. సి. ఎస్. పోటీపరీక్ష

యిదివరకు (౫౦) సంవత్సరములో ఎచ్. సి. యస్. పోటీపరీక్షకు అర్హులను తెల్పుచు తీర్మానించినట్లు వైద్యపరీక్షయొక్క ఫలితము యింకను తీర్మానించి కొనలేదని వ్రాసియుంటిమి. నిపుణుల సర్వము పొందినవారి తెల్పుచున్నారు.

తీర్మానించిన ఎచ్. సి. యస్. పోటీపరీక్షకు అర్హులు అగుటకై తీర్మానించబడినది. కొత్తనియమము వారికి తెల్పుట ఏమనగా డిసంబరులో కాబోవు పరీక్షలో ౨౦౦ రూపాయీల ఫీజు చెల్లించి పాల్గొనవలసినదిగా తెల్పుటైనది.

[సమాచారం]

అకస్మాత్తు మరణము

నవాబు మీర్ ఆసద్ అలీఖాన్ బేగంపల్లి నవాబుగారు ౧౧ బహమన్ పగల్లు ౩ గంటలకు అకస్మాత్తుగా ఉచ్ఛ్వాస నిచ్ఛ్వాసములు ఆగిపోయినందున పరమపదించిరి

తపాలశాల స్థాపన

హిమాయతుసాగరులో ఇప్పుడుండాడు ప్రారంభించుమనుండి తపాలశాల, సంవత్సరముదాక స్థాపించబడినది ఆదాయం కల్గిన స్థిరముగా వుండగలదు.

ఆర్యసమాజ విషయాలు

వివేకవర్ధని సభావారు తెలుపుచున్నారు, ఆర్యసమాజమందిరము సుల్తానుబజారులో ౫-౩౦ గంటలకు ప్రతిఆదివారం విశిష్టములైన నవాబుల గురించి ప్రచారము జరుగగలదు.

ఈసారి ౧౭ డిసెంబరు ఆదివారము ౫-౩౦ గంటలకు సాయంత్రమునకు శ్రీమాన్ పండిత భోరతభూషణజీ గావిద్యాలంకారగారి అధ్యక్షతయందు సభ జరుగగలదు ప్రతివారము దయచేయగలందులకు ప్రార్థన.

డాక్టరు టాగూరుగారికి సికింద్రాబాదు పౌరుల సన్మానము

డిసంబరు ౧౫ నాడు సికింద్రాబాదు అప్పర్ వీధిలో రసోలి టాకీహాలులో డాక్టరు రవీంద్రనాథ టాగూరుగారు ఉపన్యసించిరి హాలంతయు స్త్రీపురుషులచే క్రిక్కిరిసియుండెను. ఉపన్యాసాంతమున శాంతినికేతన సహాయార్థమై ద్రవ్యము కోరబడెను వెంటనే రాజా ధనరాజగిర్జీ బహద్దరుగారు రూ ౧౫౦౦౦ లు నిచ్చినట్లు ప్రకటింపబడెను, తర్వాత కృతజ్ఞతా వందనములతో సభ ముగిసెను

సంస్థాన వార్తలు

సంస్థానములకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారిచ్చిన అప్పులు

డిసెంబరు ౧౨ వ తేదినాడు ఢిల్లీ శాసనసభలో ప్రశ్నలడుగబడిన సమయమున కొందరు సభ్యులు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు భారతదేశమందలి వివిధ సంస్థానములకు ఇచ్చిన అప్పులనుగూర్చి కొన్ని ప్రశ్నలు వేసిరి. వాటికి ఇండియా ప్రభుత్వములో అర్థశాఖామాత్యులగు సర్ జార్జి షుస్టరుగారు చెప్పిన సమాధానములవలన క్రింది విషయములు తెలియుచున్నవి —

సట్లెజ్ నదినుండి పంటకాల్వల నేర్పరచుటకై భావల్పూరు సంస్థానమునకు రూ ౧౧౫౭౦౦౦౦౦ లు అప్పియ్యబడెను. ఈసంఖ్య విషయమున అసోసియేటెడు ప్రెస్సు వార్తకును వారగలను. ఇప్పుడీయబడిన సంఖ్య అసోసియేటెడు ప్రెస్సుది. ఫ్రీప్రెస్సు రూ ౧౧౫౭౧౮౫౭౨ అని తెల్పుచున్నది. ఈభేద మెట్లున్న నేమి? షుస్టరుగారు భావల్పూరు సంస్థానమున కీయబడిన అప్పులో కొంత భాగమైనను మాఫీచేయవలసి యుండెడిదాయను ప్రశ్నకు అట్టి అవసరము వచ్చినట్లు తోచుటలేదనిరి. పంటకాల్వల సౌకర్యముల నేర్పరచిన ప్రాంతములో నిపుడు భూములు త్వరగా బాగగుచున్నవనియు మరికొంత బాగైనచో భావల్పూరు సంస్థానము ఇచ్చిన అప్పును తీర్చివేయగల్గుటయేగాక లాభమునుగూడ నిగుడ్చుకొనగలుననియు షుస్టరుగారు చెప్పిరి.

పాటియాలా సంస్థానమునకు ౭౦ లక్షల రూపాయల అప్పున్ను ఖైరిపూరు సంస్థానమునకు ౯ లక్షల అప్పున్ను ఇయ్యబడెను. ఇంతేగాక నవనగరు సంస్థానము రూ ౨౫౧౦౦౦౦ లున్ను త్రిపుర సంస్థానము రూ ౯౦౦౦౦౦ లున్ను అల్వారు సంస్థానము రూ ౨౫౦౦౦౦ లున్ను అప్పు కావలెనని కోరినవి. వాటిని ఇచ్చుటకు ఇండియా దొరతనమువారి మంజూరి అయినది. ధ్రాంగధ్ర సంస్థానమున్ను పాలా సంస్థానమున్ను క్రమముగా రూ ౪౫౦౦౦౦౦ లున్ను రూ ౧౫౦౦౦౦ లున్ను అప్పుకావలయునని కోరెను. ఈ మొత్తములను ఇవ్వవచ్చునా? కూడదా? అను విషయము విచారణలో నున్నది.

రేవా సంస్థానము భూమి పన్నులో మాఫీ

మాఫీకై ప్రభుత్వము జాగీర్దార్లను హెచ్చరించుట

(ఫ్రీప్రెస్ ఆఫ్ ఇండియా)

జబల్పూరు డిసెంబరు ౧౧ —

లాల్ యాదవేంద్రసింగు రేవా సంస్థానమందు కాంగ్రెసు కమిటీకి నాయకుడు. ౧౯౩౭ ఏప్రిలునుండి ఆయనను జైలులో రాజఖైదీగా నుంచియుండెను. ఆయన తల్లికిని భార్యకును జబ్బుగా నుండుటవలన ఆయనను ఈరోజు వదలిపెట్టినారు. ఈయనగాక మరి ౧౨ మంది విచారణలేకయే జైలునందుంచబడియున్నారు. వారిని కూడ త్వరలో విడుదల చేయవచ్చును.

సంస్థానమందలి వ్యవసాయకులకు సహాయముచేయు ఉద్దేశ్యముతో రేవా దర్బారువారు మహారాజుగారి అనుమతిపొందిన ఒక షరతుపై మాల్గుజారీ రకములలో మాఫీ చేయుటకై ఆజ్ఞనిచ్చినారు. ౧౯౩౮ జనవరి ౩౧ లోగా భూమి పన్నులను చెల్లించు ఎవరికిగాని నూటికి ౨౦ మొదలుకొని ౩౦ రూపాయలవరకు మాఫీ నొసంగుటకు ఏర్పాట్లు గలవు. తమతమ యిస్టేట్లలో రైతులకు ఇట్టి రకముగ మాఫీల నొసంగవలసినదని సంస్థాన ప్రభుత్వమువారు సంస్థానములో చేరియుండు జాగీర్దార్లను కూడ కోరినారు.

రేవా సంస్థానములో సాహాగప్పూరు జాగీర్దారుని కూతురి అన్నప్రాశనము సందర్భమున ఆయన తన రైతులకు అందరికి మొత్తముమీద రూ ౨౦౦౦౦ లను మాఫీ యొసంగినారు.

దేవాస్ మహారాజు ఆరోగ్యము మరల చెడుట

ఒకవారము నుండి పాండుచేరిలో యున్న దేవాస్ మహారాజుగారి ఆరోగ్యము మరల చెడినట్లును మహారాజుగారు పక్షవాతపునటుపు డిసెంబరు ౧౨ వ తేదినాడు మదరాసునుండి అసోసియేటెడు ప్రెస్సు వార్తయొకటి తెల్పుచున్నది.

కాశ్మీర మహారాజు కలకత్తా బోవుట

కాశ్మీర మహారాజుగారు పోలోటీమును వెంటబెట్టుకొని డిసెంబరు ౧౫ వ నాడు కలకత్తాకు పోయిరట.

తిరువేంద్రములో వైస్రాయి

తిరువాన్కూరు సంస్థాన శాసనసభకు శంకుస్థాపన జేయుట

వైస్రాయి లార్డు విలింగ్డనుగారు డిసెంబరు ౧౨ వ తేదినాడు తిరువేంద్రములో తిరువాన్కూరు సంస్థాన శాసనసభాభవనమునకు శంకుస్థాపన జేసిరి. ఆసందర్భమున వారు ఉపన్యసించిరి. తమప్రజలను సంస్థాన పరిపాలనా విషయములలో పూర్వముకంటె ఎక్కువ పాల్గొనునట్లు చేయుటకై మహారాజుగారు ఏర్పరచిన ప్రణాళికను ఏగొప్ప ఆశయములు పురిగొల్పియుండెనో ఆ ఆశయములను సాధించుటకు ఇచట కట్టబడు భవనము తోడ్పడుగాక యని వైస్రాయిగారు ఉపన్యాసములో ఆశించిరి. భారతదేశమున కంతటికిని క్రొత్త సంస్కరణము రానున్న సమయమున ఈవిధముగ తిరువాన్కూరు సంస్థానమునకు నూతన సంస్కరణలువచ్చుట గమనింపదగిన విషయమని వైస్రాయిగారు చెప్పిరి. చాలకాలము నుండి తిరువాన్కూరు సంస్థానములో అభివృద్ధికరములగు సంప్రదాయములు ప్రసిద్ధములై యున్నందుకు సంస్థానమును ప్రశంసించిరి. ఆధునిక శాసనసభలో భవిష్యత్తు శాసన నిర్మాణమున పాల్గొనువారందరు తమ బాధ్యతకు అనుగుణముగా సాంఘిక విభేదములకు అవకాశమీయకుండ ప్రవర్తింపగలరని విలింగ్డనుగారు ఆశించిరి.

వైస్రాయీగారు పుదుక్కోట సంస్థానము దర్శించుట

వైస్రాయిగారును విలింగ్డను లేడిగారును వారి అనుచరులును డిసెంబరు ౧౩ నాడు ఉదయము పుదుక్కోట చేరిరి. వైస్రాయిగారు సతీసమేతులై బండిదిగగానే పుదుక్కోట రాజాగారును గవర్నరు జనరలుగారి ఏజంటుఅగు లెఫ్టినెంటు కర్నల్ డి యం ఫీల్డుగారును అడ్మినిస్ట్రేటరు (పరిపాలకుడు) అగు బి జి హాల్డు సువర్టుగారును స్వాగతమిచ్చిరి. అంతట గవర్నరు జనరలుగారి ఏజంటు వైస్రాయిగారికిని సతికిని సంస్థానాధికారులను పరిచయము చేసిరి.

ఇట్లు పరిచయోత్సవము ముగిసినపిమ్మట రాజప్రతినిధి దంపతులు మనోహరముగా అలంకరింపబడియుండినట్టి వీధులలో గుండాబయట వేచియుండిన కొర్లలో పోలీసు వారు మైదానములో వేయబడియున్న మంటపమునకు గొనిపోబడిరి. అక్కడ పురపాలకసంఘమువారు స్వాగతమిచ్చిరి.

వైస్రాయిగారు సంస్థానమునకు వచ్చిపోయినందునకుగాను స్మారకార్థమై గవర్నరుగారి రోడ్డు నానుకొని పట్టణమునకు బోవురోడ్డునకు విలింగ్డనురోడ్డు అనుపేరు పెట్టబడినవి.

ఇట్లు వైస్రాయిగారి దక్షిణ భారత సంస్థానములలో సంచారము ముగిసినందున వారు డిసెంబరు ౧౮ వ తేది ఉదయము మదరాసుపోయిరి. మద్రాసు గవర్నరుగారు ఇతర ప్రభుత్వోద్యోగులును అచట వైస్రాయిగారికి స్వాగతమిచ్చి గౌరవించిరి. పట్టణములో అనేకులు అనేక సన్మాన పత్రములు సమర్పించిరి.

సహజకవి. బీచుకుంట మఠం మడి వ్యాళయ్యగారి జీవిత సంగ్రహము

మడివ్యాళయ కవిగారు మఠం సిద్ధలింగయ్య గారికి ౧౦౦ వత్సరములకు పూర్వమువారు. కవి యిష్టదైవము ప్రసూరము నిజామాబాదు జిల్లాలోని బోధన్ గ్రామమందు నెలకొన్న బసవేశ్వరుడు. వీరివిగుతించిరి మిక్కిలిపాటలు పద్యములు రచించిరి. నిజామాబాదు మెదకు జిల్లాలలోనున్న జనులకు కవిగారి మహిమలు గుతించినగాథలు కొన్ని యింకను పూర్వము తెలిసియున్నవి కవి విరచితగ్రంథము యముద్రితము శారదారామాయణమని చెప్పుదురు. ఆగ్రంథదర్శన భాగ్యము నాకు కలుగలేదు. వీరెపుడు జనించినది యెప్పుడు మరణించినది తెలిసికొనుట కాధారముగ నవకు కారద రామాయణమందలి యొక గేయభాగము నిటుకు వల్లెకుతము:

శ్రీగురు మూర్తి చరణకమలములుచిత్తములోదలచీ

బాగుగఖోర్గెము బసవేశ్వరుని భావముతోదలచీ

పద్యములో నిటుక వ్రాయబడినవి మచ్చున కొకటి చూపెదను

"శ్రీగురువే బ్రదూవకారణ-శిష్యజన సంరక్షణా

యోగియ విరళపరంజ్యోతి విన్నపంబాలింపవే

బాగుగానీవిక కృపకునపాత్రుతునిగనజేయవే

బాగు నేయక మమ్ముభరింపుము శరణు గురుబసవేశ్వరా"

కర్ణాటక భాషయందు సైతము కవిగారికి కవితాశక్తి కలదనుటకు-నిదర్శనము దిగువ పద్యమువలన తెలియును,

"శ్రీదాయక సద్భక్త-చింతామణి సర్వజ్ఞ-వేదా స్తుతిపాత్రా-మోదాన్విత జారళిదా ఆదిబసవయ్య శరణార్థి ఉపనయనకై బంకంతు. చవలారి వి ప్రానెల్లా అపహరిసిదు నీనుకృపదొళగె బసవ శరణార్థి"

కవిగారి ప్రశస్తినిగురించిన పాటలందు కొంత చరిత్రాంశము తెలియును. అది యత్యద్భుత మహిమతో నిండియున్నది అశేషము పాఠకులకు విజితమొనర్చుటకు నివేదించుచున్నాడ.

కవిగారు ౧౦౦ వివాహములు చేయ సంకల్పించుకొని సంసారార్థులగు ధనికుల నాశ్రయించి పర్యటనము గావింప బోధన్ గ్రామమునకు విజయము చేసిరట. అచటి గ్రామాధికారి కొంత ధనసహాయము గావించెను తరువాత గ్రామమందలి యెల్లమ్మ దేవాలయమునకు వెళ్లి యీవిధముగా పాడిరట. పాటను కొంత పాడుచున్నాడ

"దయసేయు తల్లి భవాని—బోధనుములోన నెలకొన్న పరాపర కల్యాణీ"

వెంటనే కవిగారి ప్రార్థన నంగీకరించి దేవి తన కర్ణభూషణమును బంగారుకల్లెకొనవారికి సమర్పించెనట. మ ధ్యాహ్న సమయమగుటచే గ్రామమందలి వీరశైవులు లేని హేతువుచే దేవి యాగజకొంత వ్యక్తమాసమునిమ్మెను.

కవిగారు భోజనముచేసెదే ఇష్టమని దేవి యంగీకరింపక యొక గంపయందు భోజనపదార్థములు పూజావస్తువులు సంగ్రహించి లింగాయత పవితరూపమున యొక బాలునిచేత నవిలిచి "స్వామీ దేవియైనవి లింగార్చన గావించి నివేదింపుము" అని ప్రార్థింప అతడు యభీష్టము నెరవేర్చెను తుదకు తనస్వస్వరూపము జూపి కవిగారి సాక్షాత్కారము నిమ్మనిల గావించెనట.-కెంపువరన ముదయము దేవి సర్పించుటకు రిచ్చిన యర్పణమును దేవికర్ణభూషణము మాగసు, గ్రామాధికారి కీవృత్తాంతము నివేదించగా నతడు మీరుచెప్ప దేవాలయమునకు విరమ్యంతరముగా వెళ్లువారెవరని యతనికే విర్బంధించెను. నాటిరేయి దేవియధికారి స్వప్నమునందు ప్రత్యక్షమై స్వయముగా నుచిత వివాహములకై మంగళసూత్ర నిమిత్తము కర్ణభూషణ మిచ్చితిని అర్చకుడు నిర్దోషియని తెల్పెనట ప్రాతఃకాలమునందు దర్చకుని బంధ ముక్తుంజేసి పునః స్వర్ణభూషణము (కమ్మను) చేసి దేవి కర్పించిరని జనశ్రుతి కలదు.

"నాగాదిగురా! నాతంద్రిగదరా! నాగదిగురా!

దిగుదిగునాగన్న దివ్యసుందరినాగ! ముదము

లోకేపల్లె మద్దులనాగా!"

యనుపాట విరిడే రచించెను. దీనిని గుతించి యొకగాథ కలదు

ఒకనాక సంస్థానపు రాజుగారి యొద్దకు కవిగారు వెళ్లి [గాలి] ధాన్యముతో నాశీర్వదించిరట. ఆస్థాన పండితులు విను స్వర్ణకంఠాల యలంకృతుడైన భగవమూర్తి బాధాయమ్మ యనువాని ఆశీర్వచనముతో నాశీర్వదించుట నెట్లు ధాన్యముతో నేల యాశీర్వదించితిరని యడిగిరట. అందుకు కవిగారి సమాధానమునకు పండితుని కవియొకడు వాదమునకు దిగినట్లు సమాధానము జెప్పి పండితుని కవియొకడు బాధముపట్టగా భక్తి గావించెను. తత్కృతికారము వలన రాయా తరముల భక్తిమూర్తి కవిగారిపై [సర్పకాటు] ప్రయోగము గావింప సర్పము శిరస్సుపై యుండియున్న మడివ్యాళయ్యగారిని కరచెను. వెంటనే పాట పారంభించిరి పాట పూర్తి యగుటతో నాకే విషమునకు ఆరోగ్యప్రాప్తి యయ్యెనట. ఇది పాఠకులలోనున్న జనశ్రుతి

కవిగారిఖ్యాతియు కవితాప్రతిభయు మనసున చరిత్రకాదు. మా పంచాంతమ్మగారు భర్త కలిగే యాసక్తియుతే ప్రత్యక్షముగ పాటలను పెక్కురచించెను. మా ముత్తవ్వ స్వరూపిణియై భర్తకుభాగిన భార్యయై పతిధర్మనిత్యనుకు పూర్తిగా నెఱవేర్చెను సంతానము లేని కారణమున చిరకాలము నందీశ్వరుని గుతించి తపము గావించెను. నందీశ్వరుడా యమ్మకై తుష్టుడై యొక పుత్రుని నొసగెను. అతడు ప్రోది లబ్ధుడు బసవలింగప్పగారు. వీరు గృహస్థాశ్రమ స్వీకారమొనర్పక బ్రహ్మచర్యము నవలంబించి దేశపర్యటనజేయుచు మందుకొండకళి లింగైక్యమునొందెను. పైన చెప్పబడిన మహాంతమ్మగారిచే రచింపబడిన పాటలపుస్తకములు దిగువమాదిరికై సిద్ధపరచిరి.

"శ్రీబసవేశ్వర సరసిజానందు, నందీశ్వరా! నానవాదిగరికిసమ్మతి బాలనాల శ్రీకరా ఈశ్వరా శివభుజయుగ నాగ్రహంభజముక్త భువనాధీశ్వరా శ్రీనువిప్రద శ్రీకామదులమణి దారా బసవేశ్వరా దయానిధియువ్వి తపంబిపవ! జాగ్రంబునకున్నది కునేశు బలుచెప్పుమానము! పతిపూజావడామున్న నావశీ స్థానముల్లూనాడి సేతు వేయుచు. ప్పెవ దీక్షలుపొందుచు అశ్రయించిరిజూడగా! శ్రీతిని ప్రతిహితమునేని పత్నినోచినందుకా! పతితము ను నీకీర్తి వెలసెను స్వామిబసవ నమోస్తుతే కోటిమాదుగవారు మాన్ని కెప్పిరి జనాలకవచముల్ వారిపై కృపజేసియుస్తిరి. కోటివేడినవరముల్. నూరుకన్యాదానముల్ తొలకనూరు వేల గణార్చనల్ సారముగజేయించి జగములపై రువెలసెను కీర్తిచేగా."

పైను జూ ఖ్యాతవిషయములతో కవిగారి సంగ్రహజీవితమును విరమించుచున్నాను చిత్తగింపవలెను

మఠం సిద్ధవీరయ్య

వర్తకులకు లాభము

గోలకొండ పత్రికయందు ప్రకటనవేయించి మీవ్యవహారమునందు లాభముపొందుడు. ఈపత్రిక నిజాంరాష్ట్రమునందంతటను బ్రిటిషిండియాయందును విరివిగాప్రచారముచేయుచున్నది. ప్రకటనరేట్ల వివరములకు:—"మేనేజరు గోలకొండపత్రిక హైదరాబాదు, అని వ్రాయుడు.

STAMP

Printed and published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press, Hyderabad Editor K. Balakrishna Reddy.